

POSTANOWIENIE

Dnia 9 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Sobutka

w sprawie z odwołania W. L.

przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie

o wysokość emerytury policyjnej i policyjnej renty,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Spółecznych w dniu 9 października 2024 r.,

skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie

z dnia 13 kwietnia 2023 r., sygn. akt III AUa 588/22,

I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

II. zasądza od W. L. na rzecz Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie kwotę 240,00 (dwieście czterdzieści) złotych, wraz z odsetkami, o których mowa w art. 98 § 1¹ k.p.c. - tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

Decyzjami z 4 lipca 2017 r. (znak: [...] i [...])¹ Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji ponownie ustalił wysokość emerytury policyjnej i policyjnej renty W. L..

Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 8 lipca 2022 r. (sygn. akt VI U 645/21) w sprawie z odwołania W. L. od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie o wysokość emerytury policyjnej i policyjnej renty: oddalił odwołania i nie obciążył ubezpieczonego kosztami procesu na rzecz pozwanego.

Na skutek apelacji odwołującego, Sąd Apelacyjny w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 13 kwietnia 2023 r. (sygn. akt III AUa 588/22) oddalił apelację (pkt 1 wyroku) oraz zasądził do W. L. na rzecz Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie kwotę 240 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej (pkt 2 wyroku).

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie do Sądu Najwyższego wywiódł odwołujący, zaskarżając judykat w całości, zarzucając rozstrzygnięciu rażące naruszenie prawa materialnego polegające na:

1. naruszeniu przepisów prawa materialnego poprzez niewłaściwe zastosowanie art. 2 Konstytucji RP polegającym na niezastosowaniu art. 2 Konstytucji RP, który to przepis statuuje zasadę ochrony zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa oraz zasadę ochrony praw słusznie nabytych a wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 13 kwietnia 2023 r. doprowadził do tego, że doszło do ograniczenia wysokości świadczeń emerytalno-rentowych nabytych przez skarżącego, traktując je jako niesłusznie nabyte, czym w rażący sposób zostało naruszone bezpieczeństwo prawne skarżącego;

2. naruszeniu przepisów prawa materialnego poprzez niewłaściwe zastosowanie art. 30 Konstytucji RP polegającym na niezastosowaniu art. 30 Konstytucji RP, który to przepis zakazuje władzom publicznym podejmowania działań polegających na tworzeniu sytuacji prawnych lub faktycznych odbierających jednostce poczucie godności a wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 13 kwietnia 2023 r. doprowadził do tego, że doszło do znacznego obniżenia minimum materialnego skarżącego, uniemożliwiającego samodzielne funkcjonowanie skarżącego przez co została naruszona jego godność;

3. naruszeniu przepisów prawa materialnego poprzez niewłaściwe zastosowanie art. 32 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 32 ust. 2 Konstytucji RP polegającym na niezastosowaniu art. 32 ust. 1 i ust. 2 Konstytucji RP nakazujących równe traktowanie i niedyskryminowanie w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiejkolwiek przyczyny przez władze publiczne obywatela a wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 13 kwietnia 2023 r. doprowadził do tego, że doszło do ustalenia warunków przyznania świadczeń emerytalno-rentowych skarżącego według zasad mniej korzystnych od powszechnego systemu emerytalnego, co narusza zasadę równości wobec prawa i oznacza dyskryminację;

4. naruszeniu przepisów prawa materialnego poprzez niewłaściwe zastosowanie art. 67 ust. 1 i ust. 2 Konstytucji RP polegającym na niezastosowaniu art. 67 ust. 1 i ust. 2 Konstytucji RP zakazującego arbitralnego obniżania świadczeń oraz ustanawiającego prawo do zabezpieczenia społecznego po osiągnięciu wieku emerytalnego a wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 13 kwietnia 2023 r. doprowadził do tego, że doszło do pozbawienia skarżącego zabezpieczenia społecznego po osiągnięciu wieku emerytalnego;

5. naruszeniu przepisów prawa materialnego poprzez błędną wykładnię art. 13b ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U.2020.723 t.j. z dnia 2020.04.23) zwanej dalej „ustawa zaopatrzeniową” i uznanie, że zasadnicze znaczenie dla ustalenia służby skarżącego na rzecz bliżej niesprecyzowanego państwa totalitarnego ma sam fakt pełnienia służby w określonych przez ustawę ramach czasowych na rzecz formacji wyszczególnionych w tym przepisie bez względu na to, jakie obowiązki wykonywał skarżący, podczas gdy prawidłowa wykładnia wymaga stwierdzenia iż czynności wykonywane w ramach służby faktycznie zmierzały do umocnienia i utrzymania władzy totalitarnej oraz naruszały podstawowe prawa i wolności człowieka;

6. naruszenie przepisów prawa materialnego poprzez niewłaściwe zastosowanie art. 15c ust. 1-10 w zw. z art. 13b ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej

polegające na zastosowaniu art. 15c ustawy zaopatrzeniowej będące konsekwencją dokonania błędnej wykładni art. 13b ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej przejawiającej się w przyjęciu, że służba skarżącego do 31 lipca 1990 r. była służbą na rzecz bliżej niesprecyzowanego totalitarnego państwa, zaś prawidłowa wykładnia, a co za tym idzie, również zastosowanie przepisu art. 15c wymagają stwierdzenia, iż czynności wykonywane w ramach służby faktycznie zmierzały do umocnienia i utrzymania władzy totalitarnej oraz naruszały podstawowe prawa i wolności człowieka a więc zastosowanie art. 15c ww. ustawy podczas gdy skarżący nie pełnił służby na rzecz totalitarnego państwa i tym samym nie zostały spełnione przesłanki do ponownego przeliczenia emerytury;

7. naruszeniu przepisów prawa materialnego poprzez niewłaściwe zastosowanie art. 22a w zw. z art. 13b ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej polegające na zastosowaniu art. 22a ustawy zaopatrzeniowej będące konsekwencją dokonania błędnej wykładni art. 13b ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej przejawiającej się w przyjęciu, że służba skarżącego do 31 lipca 1990 r. była służbą na rzecz bliżej niesprecyzowanego totalitarnego państwa, zaś prawidłowa wykładnia, a co za tym idzie, również zastosowanie przepisu art. 22a wymagają stwierdzenia iż czynności wykonywane w ramach służby faktycznie zmierzały do umocnienia i utrzymania władzy totalitarnej oraz naruszały podstawowe prawa i wolności człowieka, a więc zastosowanie art. 22a ww. ustawy podczas gdy skarżący nie pełnił służby na rzecz totalitarnego państwa i tym samym nie zostały spełnione przesłanki do ponownego przeliczenia renty.

Skarżący zarzucił też rażące naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy polegające na naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez rażące przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, co polegało na braku ustaleń charakteru czynności składających się na tzw. sprawy obiektowe, jaki był charakter akcji, w których brał udział skarżący, czego one dotyczyły, jaki był ich przedmiot - a dotyczące tego, że w okresie stanu wojennego skarżący brał udział w akcjach na terenie W. w zakładach pracy - Huta i F. - i służbach patrolowych na ulicach W., co mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, bowiem doprowadziło do oceny, że skarżący pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa, oddalenie apelacji i tym samym obniżenia skarżącemu wysokości

świadczeń emerytalno-rentowych, co w konsekwencji doprowadziło do wadliwego rozpatrzenia sprawy.

Z uwagi na tak stawiane zarzuty, skarżący wniósł o:

1. przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazując:
 1. na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt. 2 k.p.c. – na potrzebę szczegółowej wykładni pojęcia „państwa totalitarnego” i „służby na rzecz państwa totalitarnego” o których mowa w art. 13b ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej, z uwagi na rozbieżności w orzecznictwie;
 2. na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt. 4 k.p.c. – że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona z uwagi na naruszenie art. 2 Konstytucji RP (zasady demokratycznego państwa), naruszenie art. 30 Konstytucji RP (zasady ochrony godności człowieka), naruszenie art. 32 ust. 1 Konstytucji RP (zasady równości wobec prawa) oraz art. 32 ust. 2 RP (zakazu dyskryminacji), naruszenie art. 67 ust. 1 i ust. 2 Konstytucji RP (prawa do zabezpieczenia społecznego);
1. uchylenie w całości zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie i przekazanie temu Sądowi sprawy do ponownego rozpoznania pozostawiając mu decyzję w zakresie zasądzenia na rzecz skarżącego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych;
ewentualnie
2. uchylenie w całości zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie oraz orzeczenie co do istoty sprawy, tj. zmiany zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie i orzeczenie, że policyjna emerytura i policyjna renta skarżącego nie podlegają ponownemu ustaleniu na podstawie art. 15c i art. 22a ustawy zaopatrzeniowej oraz zasądzenie od Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie na rzecz skarżącego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych;
3. zasądzenie od Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie na rzecz skarżącego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych,
4. rozpatrywanie sprawy pod nieobecność skarżącego;

5. mając na uwadze rozbieżności w orzecznictwie, skarżący wniósł też o ewentualne skierowanie sprawy do powiększonego składu i ostateczne rozstrzygnięcie w zakresie podniesionych zarzutów oraz nadanie mocy zasady prawnej rozstrzygnięciu.

W odpowiedzi na wywiedzioną w niniejszej sprawie skargę kasacyjną organ emerytalno-rentowy wniósł o wydanie przez Sąd Najwyższy postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej odwołującego do rozpoznania, ewentualnie oddalenie skargi kasacyjnej oraz w każdym z przypadków zasądzenie od odwołującego na rzecz organu rentowego zwrot kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna strony powodowej nie kwalifikuje się do przyjęcia.

Na wstępie należy przypomnieć, że skarga kasacyjna podlega badaniu (na etapie przedsądu) w zakresie spełnienia przez nią warunków formalnych. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, czyli tak zwanego przedsądu, ustawodawca zagwarantował, że skarga kasacyjna, jako nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie realizować funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek, wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. do czterech ma, w konsekwencji, zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo będzie uzasadnione jedynie w tych przypadkach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej jednostkowej sprawie. Ostatecznie, nie w każdej sprawie, nawet takiej, w której prawomocne orzeczenie zostało wydane w warunkach błędu w subsumpcji, czy też wyniku wadliwej wykładni prawa, skarga

kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. W przeciwnym bowiem razie Sąd Najwyższy stałby się, wbrew obowiązującym przepisom, sądem trzeciej instancji, a jego zadaniem nie jest przecież dokonywanie korekty ewentualnych błędów w zakresie stosowania, czy też wykładni prawa, w każdej indywidualnej sprawie.

Strona skarżąca, formułując wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazała, że w sprawie zachodzi potrzeba wykładni przepisów prawnych z uwagi na rozbieżności w orzecznictwie (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) oraz skarga jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.).

Należy więc przypomnieć, że oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych, budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, Legalis nr 127030; z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, Legalis nr 2701754 i z 9 września 2022 r., I CSK 1494/22, Legalis nr 2741242). Stronę skarżącą obciąża obowiązek przedstawienia odrębnej i pogłębionej argumentacji prawnej, wskazującej na zaistnienie powołanej okoliczności uzasadniającej przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, zawierającej szczegółowy opis tego, na czym polegają poważne wątpliwości interpretacyjne (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09, LEX nr 570112 i z 29 września 2022 r., I CSK 3496/22, Legalis nr 2790349). Powołanie się na przyczynę kasacyjną przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania przez stronę skarżącą, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania, w drodze stosownego jurydycznego wyводу, na czym owe wątpliwości polegają, a także że mają one poważny oraz rzeczywisty charakter i ich rozstrzygnięcie wiąże się z rozpatrywaną sprawą i jest istotne z punktu widzenia wyniku postępowania oraz publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa, jeżeli Sąd Najwyższy wyraził swój pogląd we

wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. W tym miejscu należy zwrócić uwagę, że Sąd Najwyższy zajmował się już wykładnią art. 15c oraz art. 13b ustawy zaopatrzeniowej w uchwale w sprawie III UZP 1/20, czy też wyroku z 25 października 2023 r., III USKP 39/23 (LEX nr 3619227). Nie można natomiast wykazywać istnienia rozbieżności w orzecznictwie, powołując się jedynie na odmiennosc wyrokowania, czy interpretowania prawa przez sądy (por. wyrok Sądu Najwyższego z 24 kwietnia 2003 r., I PK 577/02, OSNAPiUS 2003 nr 15, poz. 1) – tak jak to ma miejsce w przedmiotowej skardze kasacyjnej.

Sąd Najwyższy jednolicie przyjmuje, że odwołanie się do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga natomiast nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, iż przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że strona skarżąca musi wskazać, w czym - w jej ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Strona skarżąca powinna więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4, poz. 75; z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126 i z 1 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774). Ponadto przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa. Zatem we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak i w jego uzasadnieniu, niezbędne jest powołanie konkretnych przepisów prawa, z którymi wyrok sądu drugiej instancji jest w oczywisty sposób sprzeczny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171). Takiej okoliczności strona skarżąca jednak także nie wykazała.

Z powyższych przyczyn Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a o kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 398²¹ k.p.c. w związku z art. 108 § 1 k.p.c. i art. 98 § 1 k.p.c. oraz § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 1935).

[SOP]

[ał]